

Avizul Comitetului Economic și Social European privind restructurarea și dezvoltarea industriei aparatelor electrocasnice („bunuri albe” în Europa) și impactul asupra ocupării forței de muncă, schimbărilor climatice și consumatorilor

(2009/C 100/12)

La 17 ianuarie 2008, în conformitate cu articolul 29 alineatul (2) din Regulamentul de procedură, Comitetul Economic și Social European a hotărât să elaboreze un aviz din proprie inițiativă cu privire la

Restructurarea și dezvoltarea industriei aparatelor de electrocasnice („bunuri albe” în Europa) și impactul asupra ocupării forței de muncă, schimbărilor climatice și consumatorilor.

Comisia consultativă pentru mutații industriale, însărcinată cu pregătirea lucrărilor Comitetului pe această temă, și-a adoptat avizul la 10 septembrie 2008. Raportor: dna Darmanin. Coraportor: dl GIBELLIERI.

În cea de-a 448-a sesiune plenară, care a avut loc la 22 și 23 octombrie 2008 (ședința din 22 octombrie), Comitetul Economic și Social European a adoptat prezentul aviz cu 86 voturi pentru, 0 voturi împotriva și 2 abțineri.

1. Concluzii și recomandări

1.1 CESE consideră că punctul forte al industriei europene a aparatelor electrocasnice ⁽¹⁾ rezidă în capacitatea sa de a realiza produse cu caracter durabil și de înaltă calitate; acest punct forte trebuie susținut și amplificat printr-o politică europeană adecvată, bazată pe eforturi și îmbunătățiri constante în domeniul inovației tehnologice, precum și pe activități continue de formare în vederea sporirii calificării angajaților. O astfel de politică ar trebui să stimuleze dezvoltarea de aparate electrocasnice eficiente din punct de vedere energetic, cu capacitate sporită de reciclare. Ar trebui redus la minimum impactul asupra mediului pe baza unei analize a ciclului de viață.

1.2 CESE are convingerea că legislația Uniunii Europene ar putea exercita o influență directă asupra competitivității acestui sector, în special prin intermediul propunerii de extindere a Directivei privind proiectarea ecologică și a propunerii de revizuire a Regulamentului privind etichetarea ecologică, determinând sporirea eficienței energetice și reducerea emisiilor de CO₂ și reducând astfel amenințarea și tendința relocalizării industriei în afara granițelor UE, pierderea locurilor de muncă și riscul diminuării interesului consumatorilor.

1.3 Supravegherea pieței are o importanță capitală pentru protecția industriei europene, a lucrătorilor din această industrie, a intereselor consumatorilor și a mediului. Supravegherea pieței ar trebui pusă în aplicare prin intermediul următoarelor măsuri:

— alocarea de resurse suplimentare (din partea statelor membre și a UE ⁽²⁾) pentru verificarea mai strictă a conformității

⁽¹⁾ Termenul „aparate electrocasnice” se referă la frigidere, mașini de spălat, mașini de spălat vase, boilere, încălzitoare, televizoare și toate dispozitivele electronice utilizate în gospodărie.

⁽²⁾ Noul cadru legislativ, cunoscut și ca „Pachetul Ayrat”, este ultimul pachet din Pachetul „O mai bună reglementare” care se ocupă de monitorizarea pieței, de marcarea produselor și omologare. A fost adoptat de Parlamentul European și de Consiliu la 23 iunie 2008. http://ec.europa.eu/enterprise/regulation/internal_market_package/index_en.htm

produselor cu normele tehnice și juridice ale pieței unice europene, în special în cazul produselor importate;

— eradicarea concurenței neloiale și a dumpingului. Măsurile antidumping ar trebui studiate cu atenție, pentru a nu se dovedi contraproductive pentru industria europeană încurajând relocalizarea industriei în afara granițelor Europei sau creșterea importurilor; aceste măsuri ar trebui să se aplice nu numai produsului final, ci și componentelor;

— revizuirea sistemului de etichetare, astfel încât să reflecte progresele în materie de inovație tehnologică, fără însă a da o impresie greșită privind modificarea valorii;

— înăsprirea controlului pentru a reduce contrafacerea și copiile pirat;

— efectuarea de controale asupra etichetelor bunurilor, în special ale celor importate, pentru a verifica dacă descriu cu acuratețe produsele și nu sunt înșelătoare.

1.4 CESE consideră că adaptarea sistemului de etichetare este de o importanță capitală. Etichetele trebuie actualizate ori de câte ori aparate electrocasnice mai eficiente din punct de vedere tehnic ridică standardul. Acest sistem ar trebui să fie dinamic, astfel încât să permită noilor produse de calitate superioară introduse pe piață să fie încadrate într-o nouă categorie de etichetare, mai degrabă decât să se treacă într-o categorie inferioară aparatele clasate anterior. Această revizuire ar trebui să fie legată de inovația tehnologică, însă ar trebui să se încadreze într-un termen de 5 ani, așa cum se menționează în Planul de acțiune privind eficiența energetică. Este esențial ca în procesul de revizuire să fie implicate toate părțile interesate. Mai mult, Comisia ar trebui să promoveze punerea în aplicare a legislației, transformând etichetele într-un instrument mai constrângător pentru producători, importatori și comercianții cu amănuntul.

1.4.1 În termeni de durabilitate, ar fi benefic pentru UE să influențeze și alte țări să adopte standardele înalte pe care UE însăși se străduiește să le adopte pentru piața internă, deoarece aceasta ar duce la economii potențiale de energie la nivel global.

1.5 Industria europeană a aparatelor electrocasnice ar putea fi puternic sprijinită prin introducerea în statele membre a unor măsuri stimulative pentru a încuraja înlocuirea vechilor aparate cu unele mai moderne și mai eficiente din punct de vedere energetic, care sunt deja produse de industrie, însă nu sunt încă suficient de cunoscute pe piață. Acest sprijin ar trebui conceput în așa fel încât să acorde categoriilor de populație mai puțin înstărite instrumentele financiare adecvate și să nu fie discriminatoriu. Ar trebui învățat din succesele înregistrate în Europa și în afara acesteia.

1.6 De asemenea, este indicat să se consolideze asistența acordată consumatorilor în materie de întreținere și piese de schimb pentru aparatele electrocasnice, garantându-se continua dezvoltare și actualizare a competențelor lucrătorilor, astfel încât aceștia să presteze servicii eficiente și fiabile. Aceasta ar putea determina sporirea sau menținerea ratei de ocupare a forței de muncă.

1.7 CESE consideră că politica UE ar trebui să faciliteze tranziția industriei către produse mai inovatoare și servicii conexe (precum panourile solare, unitățile fotovoltaice, pompele de căldură, celulele de hidrogen, instalațiile de micro-generare și aparatele de aer condiționat de înaltă performanță), care sunt importante din punct de vedere strategic datorită impactului pe care îl au asupra emisiilor de CO₂ și a consumului de energie. Acest lucru ar avea ca efect crearea de locuri de muncă și sporirea posibilităților de alegere pentru consumatori.

1.8 CESE reafirmă că recomandările privind restructurarea eficientă a industriei aparatelor electrocasnice din Europa, pentru ca aceasta să devină mai durabilă, pot fi aplicate cu succes și în mod optim doar dacă există un dialog social sectorial cuprinzător și eficient la nivel european.

2. Context

2.1 Cea mai urgentă problemă a sectorului la momentul actual este migrația industriei aparatelor electrocasnice nu numai către Europa Centrală și de Est, ci și către Rusia, Turcia sau China. Prin urmare, relocalizarea nu se petrece numai în interiorul statelor membre UE, ci segmente întregi din industria aparatelor electrocasnice se deplasează aproape în întregime din Europa către China.

2.2 În prezent, întreprinderile din sector descoperă Rusia, unde se construiesc noi fabrici pentru producția de mașini de spălat și frigidere, întreprinderile existente în sectorul „bunurilor albe” fiind preluate. În momentul actual, pe teritoriul Rusiei sunt în curs de construire între cincisprezece și douăzeci de fabrici de „bunuri albe”. Această evoluție este esențială pentru garantarea

pătrunderii producătorilor europeni pe această piață nouă cu un înalt potențial. Trebuie însă luat în considerație faptul că pe viitor aceste fabrici nu vor deservi doar piața lor națională, ci își vor exporta producția și către Europa, în cazul în care nu se reușește soluționarea problemelor importante ale pieței europene.

2.2.1 Există potențial de export pentru producătorii europeni și în regiuni precum Asia, Africa de Nord și Orientul Mijlociu, unde se înregistrează deja o tendință de creștere a exporturilor de aparate electrocasnice din UE. Producătorii europeni pot exploata condițiile curente, cum ar fi creșterea clasei de mijloc în aceste regiuni, buna reputație a produselor europene etc., pentru a pătrunde și mai mult pe aceste piețe potențiale.

2.3 Multiplicarea importurilor de produse ieftine și dubioase agravează criza din industria europeană a „produselor albe”. Pe lângă calitatea redusă, diferitele sisteme fiscale, avantajele în materie de costuri ale forței de muncă, precum și costurile de transport relativ scăzute contribuie la exacerbară concurenței împotriva producătorilor recunoscuți din Europa.

2.4 Este evident că Europa nu poate concura cu salariile lunare care se plătesc de exemplu în China. Prețul unui frigider sau congelator produs în China este imbatabil și același lucru este valabil și pentru componente precum motoarele sau compresoarele. Dacă se iau în considerare numai prețurile, nu și avantajele calitative, produsele europene nu pot obține avantaje concurențiale. Punctul forte al industriei europene a aparatelor electrocasnice rezidă în capacitatea sa de a realiza produse de înaltă calitate. Alte aspecte care prezintă avantaje concurențiale sunt designul, garanțiile, serviciile, compatibilitatea părților componente și reparațiile oferite pentru produse. Acest punct forte trebuie susținut și amplificat printr-o politică europeană articulată.

2.5 Fabricile europene produc frigidere și congelatoare care se încadrează în clasele energetice A++, A+, A și B. Majoritatea bunurilor produse în prezent se încadrează în clasele A+ și A, în timp ce produsele de clasa A++ reprezintă mai puțin de 4 % din total.

2.6 Frigiderele eficiente din punct de vedere energetic nu au încă un succes prea mare la consumatori. Conform CECE (Comitetul European al Producătorilor de Echipamente Casnice), în gospodăriile europene încă mai există aproximativ 188 de milioane de frigidere și congelatoare mai vechi de 10 ani. Echipamentele vechi (din 1990) consumă aproximativ 600 kWh/an, echipamentele din clasa A+ aproximativ 255 kWh/an, iar cele din clasa A++ aproximativ 182 kWh/an. Cu toate acestea, având în vedere prețurile și condițiile actuale⁽¹⁾, un aparat din clasa A++ trebuie utilizat pentru o perioadă de aproximativ 12 ani pentru ca achiziționarea sa să devină profitabilă pentru consumatori.

⁽¹⁾ Prețul energiei și costurile carburanților.

2.7 Pentru producătorii europeni, importurile potențial nesigure, ineficiente energetic și neviabile reprezintă o sursă de îngrijorare și mai mare decât utilizarea modelelor vechi. Îngrijorarea acestora se referă în special la importurile de tip spot care sunt vândute repede pe piața europeană.

2.7.1 În consecință, necesarul de energie pentru uz casnic reprezintă 25 % din cererea totală de energie în UE, iar electricitatea consumată de aparatele electrocasnice în gospodăria a cunoscut cea mai puternică creștere în ultimii ani datorită introducerii unor noi aparate și produse.

2.8 Utilizarea unui material de mai bună calitate pentru miezul magnetic, combinată cu optimizarea proiectării pentru noile caracteristici ale materialului ar putea spori eficiența (cu până la 15 %) motoarelor electrice pentru aparatele electrocasnice, contribuind în mod substanțial la reducerea consumului de energie pentru uz casnic.

2.9 Un alt aspect care trebuie susținut de Comisia Europeană este dezvoltarea de aparate electrocasnice care să poată fi întreținute și reciclate. Trebuie subliniat că producătorii europeni au depus eforturi majore în acest domeniu, reducând drastic consumul energetic și cel de apă al aparatelor de mari dimensiuni. Cu toate acestea, a crescut numărul materiilor prime care constituie o problemă nu numai din punct de vedere ecologic, ci și din punctul de vedere al costurilor. Acest lucru este valabil pentru oțel, plastic, nichel, crom, cupru etc. Prețurile acestor materii prime, precum și ale produselor derivate din petrol sunt în creștere. Acei producători care reușesc să reducă conținutul materialelor obțin importante avantaje concurențiale. Posibilitățile oferite industriei aparatelor electrocasnice de nanotehnologie și metodologiile de analiză a ciclului de viață pentru îmbunătățirea și evaluarea alegerii corecte a materialelor sunt prea puțin explorate în vederea obținerii acestor avantaje.

2.9.1 Un motiv actual de îngrijorare îl constituie faptul că nu toate materialele care cad sub incidența regulamentelor DEEE existente sunt returnate producătorilor și în consecință aceștia trebuie să plătească pentru costul reciclării, fără a primi de fapt bunurile.

2.10 Promovarea acestui tip de cercetare și continuarea miniaturizării componentelor precum motoarele, radiatoarele, compresoarele etc. ar trebui să se numere printre obiectivele unei politici de cercetare finanțate de către Comisie. Din această perspectivă, proiectarea de aparate electrocasnice utilizând o cantitate minimă de materiale duce la dezvoltarea de aparate care sunt mai ușor de reciclat. Directiva-cadru privind proiectarea ecologică din mai 2005, cu cerința sa ca aparatele alimentate cu energie electrică să fie proiectate în mod ecologic, reprezintă un important punct de plecare în acest domeniu.

Comisia Europeană nu trebuie să introducă noi instrumente pentru politica sa, ci mai degrabă să le perfecționeze pe cele disponibile în prezent. Acest lucru este valabil și pentru sistemul existent de etichetare privind consumul energetic. În contextul agravării crizei energetice și al diminuării rezervelor de materii prime, Comisia ar trebui să completeze această etichetare cu o normă obligatorie privind introducerea produselor pe piață. Vânzarea de aparate electrocasnice pe piața internă europeană ar trebui să fie permisă în viitor numai acelor întreprinderi care fabrică produse de înaltă calitate: acesta ar trebui să fie sensul unei legislații care solicită întreprinderilor să producă aparate electrocasnice cu caracter durabil și de înaltă calitate.

2.11 De asemenea, este indicat ca producătorii și comercianții cu amănuntul să fie obligați prin directivă să producă și să vândă aparate electrocasnice care pot fi reparate, punând la dispoziție piese de schimb pentru reparații, și să ofere servicii pentru clienți. Consumatorii europeni se așteaptă la astfel de servicii și, oferindu-le, producătorii și comercianții cu amănuntul europeni se pot distanța de producătorii de bunuri ieftine, care nu pot fi reparate, ci trebuie aruncate și înlocuite cu unele noi. Acest comportament nu se poate înscrie într-o strategie de dezvoltare durabilă.

2.11.1 În această privință CESE așteaptă organizarea de discuții suplimentare privind punerea în aplicare a Planului de acțiune ⁽¹⁾ privind producția, consumul și industria durabile al Comisiei.

2.12 Sectorul aparatelor electrocasnice din Europa are încă cca. 200 000 de lucrători. Acest sector se află de mai mulți ani în declin. În ultimele două decenii, circa 57 000 de locuri de muncă au dispărut în Europa de Vest. Industria aparatelor electrocasnice s-a prăbușit în Europa Centrală și de Est în urma căderii vechiului regim politic, iar de atunci s-au creat numai aproximativ 20 000 de locuri de muncă în domeniu.

2.13 Sectoarele industriei aparatelor electrocasnice cele mai afectate de relocalizările către țări din afara Europei (Rusia, China, Turcia) sunt cele ale aparatelor de aer condiționat și aparatelor de mici dimensiuni. Fabricile europene de frigider/congelatoare mai au în prezent aproximativ 23 000 de angajați.

2.14 Restructurarea sectorului european al aparatelor electrocasnice va continua în anii următori. Dimensiunile acestei restructurări vor depinde nu numai de evoluțiile tehnologice și ale pieței, ci și de deciziile politice și de măsurile legislative aferente.

3. Observații specifice

3.1 În prezent, politica europeană trebuie să găsească răspunsul la patru probleme:

⁽¹⁾ COM(2008) 397 final (16.7.2008).

3.1.1 Cum să garanteze că industria nu este transferată în țări din afara Uniunii Europene. Există o clară tendință de relocalizare a industriei; prin urmare, trebuie combătută amenințarea prevăzută și reală de a pierde această industrie în favoarea unor țări terțe.

3.1.2 Cum să configureze schimbările structurale în Europa astfel încât țările Europei de Vest să nu-și piardă *know-how*-ul în domeniul științific și al tehnicilor de producție și nici locurile de muncă asociate acestuia, permițând în același timp țărilor din Europa Centrală și de Est să-și stabilizeze în viitor industria emergentă a aparatelor electrocasnice.

3.1.3 Cum să găsească un răspuns rezonabil din punct de vedere economic la invazia de importuri asiatice, care sunt mai ieftine decât echivalentele lor europene, însă inferioare din punct de vedere calitativ sau necorespunzătoare normelor pieței interne.

3.1.4 Cum să garanteze că progresele înregistrate în proiectarea de aparate durabile au efectul scontat asupra pieței interne, sporind cererea pentru astfel de produse și stimulând investițiile în cercetare și în dezvoltarea de aparate care au un impact mai scăzut asupra schimbărilor climatice și durabilității.

3.2 Situația industriei

3.2.1 Avem de-a face cu un sector industrial avansat din punctul de vedere al cercetării și dezvoltării în domeniul eficienței energetice. Acordurile voluntare s-au dovedit eficiente și au fost respectate de către industrie.

3.2.2 Din nefericire, factorul descurajant îl constituie faptul că industria necesită o politică europeană mai strictă, care să garanteze că eforturile depuse de acest sector își ating într-adevăr scopul. Anul trecut, întreprinderile din acest sector au decis să nu mai reînnoiască acordurile voluntare care au avut atâta succes în trecut.

3.2.3 În acest moment, supravegherea pieței este de o importanță capitală. Ar trebui concepute controale mai stricte, pentru a garanta că toate produsele de pe piață au într-adevăr nivelul de calitate pretins, în special în ceea ce privește efectul asupra schimbărilor climatice.

3.2.4 Este necesar mai mult sprijin din partea statelor membre pentru a garanta că produsele foarte eficiente introduse pe piață sunt într-adevăr acceptate de consumatori. Încă se mai consideră că produsele din clasa A++ sunt prea scumpe și că nu sunt convenabile din punctul de vedere al

randamentului investiției; prin urmare, piața optează în principal pentru aparate A+. Stimulente sunt variate și există deja unele cazuri în statele membre și în afara Europei care pot fi considerate exemple de bună practică ⁽¹⁾.

3.2.5 Sprijinul din partea statelor membre și concurența loială trebuie să fie în strânsă legătură cu ritmul inovației tehnologice din acest sector, atât la nivelul statelor membre, cât și la nivelul Uniunii Europene.

3.2.6 O verigă importantă în lanțul de aprovizionare o constituie comerțiantul cu amănuntul. Comerțianții cu amănuntul europeni trebuie să fie conștienți de implicațiile diverse ale importului de produse care sunt vândute pe piața internă. Mai mult, obiectivele și eforturile industriei ar fi inutile dacă sectorul comerțului cu amănuntul continuă să importe și să vândă produse care sunt sub standarde, nesigure și nedurabile. În această privință, CESE consideră că există încă un mare potențial de educare a sectorului comerțului cu amănuntul în direcția sensibilizării față de problemele industriei aparatelor electrocasnice pe piața internă și aspectele de durabilitate ale acestor aparate.

3.3 Aspectul social

3.3.1 Pierderea locurilor de muncă și relocalizarea industriei reprezintă realități. Prin urmare, personalul calificat nu poate fi utilizat decât în cazul în care și lucrătorii sunt interesați de relocalizare. Restructurarea sectorului este esențială pentru menținerea locurilor de muncă și pentru a garanta că această industrie rămâne atrăgătoare pentru lucrătorii înalt calificați.

3.3.2 Un sector care merită o atenție deosebită este activitatea de service, în special repararea aparatelor electrocasnice. Sectorul reparațiilor trebuie menținut prosper prin garantarea faptului că aparatele de înaltă calitate sunt cu adevărat reparabile și că piesele de schimb sunt într-adevăr disponibile, pentru a face posibile reparațiile.

3.3.3 În același timp, o politică comună la nivel european și național ar trebui să promoveze tranziția sectorului către producția de bunuri inovatoare, creând noi posibilități de ocupare a forței de muncă. Acest proces ar trebui susținut de un dialog social bine structurat între partenerii sociali la nivel european, național și la nivelul întreprinderilor. Și în noile puncte de producție situate în noile state membre ale UE trebuie asigurate relații profesionale de calitate europeană.

⁽¹⁾ **Italia:** Un procent de 20 % din costul frigiderelor/congelatoarelor de clasa A+ și A++, cu un plafon de 200 EUR, este deductibil din impozitul pe venitul personal.

Spania: sistemul de reduceri. În anul 2008, clienții care achiziționează produse eficiente din punct de vedere energetic sunt eligibili pentru subvenții de 50-125 EUR, în funcție de tipul de aparat achiziționat.

Brazilia: Guvernul federal al Braziliei a planificat să lanseze un program pentru a subvenționa achiziționarea unui număr de 10 milioane de frigider de către cetățenii cu venituri reduse. Pentru a obține credite în vederea achiziționării unui frigider nou și mai economic, consumatorii trebuie să renunțe la aparatele vechi, care de obicei consumă mai multă energie.

3.3.4 Un dialog social sectorial eficient și continuu la nivel european împreună cu supravegherea pieței și aplicarea normelor în întreaga Europă sunt măsuri esențiale pentru a limita pierderea locurilor de muncă.

3.4 Situația consumatorilor

3.4.1 Consumatorii trebuie să aibă garanția unor produse performante, de bună calitate, care să fie în același timp eficiente din punct de vedere energetic; prin urmare, trebuie să li se pună la dispoziție informații calitative într-un mod simplu, veridic și eficient.

3.4.2 Sistemul de etichetare trebuie să fie dinamic, permițând evoluția și actualizarea odată cu inovațiile din sector. În plus, etichetele ar trebui să specifice cu exactitate normele care se aplică aparatelor electrocasnice și, prin urmare, testarea ar trebui să fie mai strictă și mai precisă.

3.4.3 Supravegherea pieței este foarte importantă în toate statele membre, pentru a garanta că produsele au într-adevăr calitățile pretinse și că prețul plătit de consumatori este adecvat.

3.4.4 Merită menționat și posibilul efect negativ pe care achiziționarea unor noi aparate electrocasnice îl poate avea asupra mediului în cazul în care consumatorii păstrează vechile aparate în paralel cu cele noi, creând astfel un „efect de recul”.

3.4.5 Testele independente ale consumatorilor reprezintă cea mai bună promovare a aparatelor electrocasnice eficiente și fiabile. Astfel de teste ar putea asigura calitatea și standardele complete ale unui aparat, garantând în mod adecvat funcția de bază a produsului.

3.5 Aspectul ecologic

3.5.1 CESE recunoaște că și acest sector poate aduce o contribuție semnificativă la protecția mediului, reducerea emisiilor de CO₂ și limitarea schimbărilor climatice. În acest sens, CESE reiterează punctul de vedere exprimat în Avizul din proprie inițiativă privind producția ecologică (INT 349) ⁽¹⁾, în care sublinia, printre altele, posibilitatea dezvoltării unei piețe ecologice în cadrul pieței interne și particularitățile etichetării și ale ciclului de viață al produselor.

3.5.2 Tuturor produselor inferioare „standardului adecvat” ar trebui să li se acorde un termen de aproximativ 5 ani pentru a se conforma standardului dorit. În opinia CESE, frigiderele (de exemplu) care nu se încadrează sub un prag specific la expirarea acestui termen nu ar mai trebui să fie comercializate pe piața europeană. Acest lucru este în conformitate cu planul de acțiune pentru eficiența energetică prezentat de Comisia Europeană la 24 octombrie 2006 („Produsele care nu îndeplinesc cerințele minime stabilite nu pot fi comercializate pe piață”). De asemenea, aceste propuneri sunt în conformitate cu Directiva privind proiectarea ecologică și cu Regulamentul privind etichetarea ecologică.

3.5.3 În afară de aceasta, este important ca legislația în materie de etichetare ecologică să fie aplicată cât mai repede cu putință la toate aparatele mari relevante și ca legislația în materie de etichetare energetică să fie revizuită pentru a permite dezvoltarea rapidă a unor produse supereficiente: acesta ar fi scenariul legislativ care ar cere întreprinderilor să producă aparate electrocasnice durabile și de înaltă calitate.

3.5.4 În ceea ce privește politica energetică a UE și dat fiind că mecanismul de etichetare nu este în sine suficient pentru a îndeplini obiectivele energetice stabilite de UE, CESE încurajează Comisia să aibă în vedere noi instrumente juridice pentru a atinge aceste obiective.

Bruxelles, 22 octombrie 2008.

Președintele
Comitetului Economic și Social European
Mario SEPI

⁽¹⁾ Aviz (JO C 224, 30.8.2008, p. 1). Raportor: dna DARMANIN.